

[Økonomiministeren]

Der findes ikke en enkelt model, der gør det muligt at foretage mere præcise beregninger af de samfundsøkonomiske konsekvenser af en nedgang i landbrugets animalske produktion. Endvidere vil konsekvenserne – som det vil fremgå af det følgende – i nogen grad bero på de nærmere omstændigheder ved produktionsnedgangen – ligesom selve nedgangens størrelse vil have betydning. Endelig må det understreges, at der ikke findes noget erfaringsgrundlag for at bedømme virkningerne af store forskydninger i landbrugsproduktionen – i hvert fald ikke, når de foregår over et kort tidsrum.

Med de nuværende prisforhold må det antages, at en formindskelse af den animalske produktion med en procent vil reducere landbrugets bruttofaktoriindkomst med knap 100 mill. kr., idet der herved er taget hensyn til, at den lavere animalske produktion vil blive ledsaget af en øget produktion af salgsafgrøder samt give sig udslag i mindre forbrug af indkøbte foderstoffer. Antager man, at hjemmemarkedets forbrug af animalske landbrugsvarer er uforandret, vil den lavere produktion i landbruget og landbrugets forædlingsvirksomheder m. v. give sig udslag i en tilsvarende nedgang i eksporten. Samtidig vil der ske en besparelse i importen af rå- og hjælpestoffer til såvel primærproduktionen som landbrugets hjælpevirksomheder, ligesom eksporten af vegetabiliske salgsafgrøder vil gå i vejret.

Alt i alt kan 1 pct.s nedgang i den animalske landbrugsproduktion derfor beregnes at indebære en direkte forringelse af betalingsbalancen med skønsmæssigt ca. 150 mill. kr. Dette beløb bygger imidlertid som foran nævnt på de nugældende priser. Hvis der er tale om en mere omfattende reduktion af den animalske landbrugsproduktion, er det imidlertid vanskeligt at forestille sig, at dette vil ske, uden at det har baggrund i en ændring af prisrelationerne mellem animalsk og vegetabilisk produktion til ugunst for den første. Man kan derfor ikke uden videre »gange« den angivne betalingsbalanceforringelse »op«.

De beskæftigelsesmæssige konsekvenser – både i landbruget og hjælpeerhvervene – vil selsagt være afhængige af, både hvilke grene af den animalske produktion der nedskæres, og størrelsen af selve nedskæringen. En lille reduktion af produktionen kan således

udmærket tænkes fordelt ud på et stort antal brug – og således i praksis være uden beskæftigelsesmæssige konsekvenser – i hvert fald ikke i selve landbruget. Derimod kan en større produktionsnedgang næppe tænkes at ske uden væsentlige omlægninger af driftsstrukturen og en nedgang i antallet af selvstændige landmænd, og man må antage, at mængden af arbejdspladser i landbruget og direkte afhængige erhverv da skulle gå ned med omkring 6–7.000 ved en 5 pct.s reduktion i den animalske landbrugsproduktion, men skønnet er overordentlig usikkert.

Nedgangen i indkomst og beskæftigelse i landbrugserhvervet vil også få videre konsekvenser for den danske økonomi i kraft af lavere udgifter til forbrug og investeringer. Især investeringsniveauet måtte forventes at gå ned, om end det er vanskeligt at vurdere styrken af en sådan tilpasning i en situation, hvor forrentningen af de investerede beløb i forvejen anses for utilfredsstillende. Forbrugsreaktionen vil blive dæmpet noget, idet indkomstbortfaldet i vidt omfang må forventes imødegået af formueforbrug, lavere skattebetalinger, arbejdsløshedsdagpenge og bistandshjælp. Der er således grund til at forvente, at produktionsnedgangen måske i højere grad vil forringe stillingen på de offentlige budgetter – og især i landbokommuner – end det vil betyde en reduktion af et måske i forvejen lavt forbrug.

Ved store reduktioner af den animalske produktion – dvs. mere end 5 pct.s nedgang – vil virkningerne nok gå i samme retning som ved de mindre tilpasninger, der er tænkt på i det foregående. Forholdene bliver dog i så fald mindre overskuelige, idet en kraftig produktionsnedgang må forudsætte en så voldsom forringelse af indtjeningsforholdene i landbruget, at situationen vil være præget af forceret afgang fra landbrugserhvervet, konkurser forbundet med store kreditortab, et drastisk fald i ejendomspriserne og negative nettoinvesteringer.

For at anskueliggøre størrelsesordenen af, hvilken indkomstnedgang der skal til for at udløse en så kraftig reaktion i den animalske produktion, skal bemærkes, at det ikke forekommer realistisk, at den nuværende indkomstudvikling skulle kunne føre til blot en 5 pct.s nedgang i den animalske produktion, og at en yderligere nedgang må opfattes som